Høringssvar til revidert nasjonal veileder for masseskadetriage

Høringssvar fra Faglig råd i Norsk Førstehjelpsråd (NFR)

Faglig råd i Norsk Førstehjelpsråd (NFR) takker for muligheten til å gi innspill til revidert nasjonal veileder for masseskadetriage.

NFR ber om å bli inkludert på høringslisten ved fremtidige høringer innen førstehjelp og akuttmedisin. Som paraplyorganisasjon for frivillige organisasjoner, stiftelser, offentlige og private virksomheter med aktivitet innen førstehjelp, forvalter NFR nasjonale faglige retningslinjer for førstehjelp og representerer et bredt fagmiljø med betydelig kompetanse og erfaring på området.

Faglig råd i NFR støtter hovedintensjonen i veilederen og ser positivt på arbeidet med å etablere et mer ensartet nasjonalt grunnlag for håndtering av masseskadehendelser. Samtidig ønsker vi å fremheve enkelte områder hvor vi mener anbefalingene kan styrkes ytterligere.

Publikums rolle ved masseskadehendelser

Faglig råd i NFR støtter veilederens vektlegging av publikums betydning i den tidlige fasen av masseskadehendelser. Erfaringene fra terrorhendelsene 22. juli 2011 demonstrerte tydelig at publikum kan spille en avgjørende rolle både i evakuering, varsling og livreddende førstehjelp før profesjonelle ressurser ankommer.

Veilederen beskriver allerede publikums rolle på en god måte. Faglig råd i NFR mener likevel at det kan være hensiktsmessig å understreke at publikum ofte har en annen risikooppfatning enn profesjonelt innsatspersonell. Dette bør tas i betraktning når publikum oppfordres til å bistå i den innledende innsatsen.

Akutthjelpere som ressurs

Faglig råd i NFR støtter veilederens omtale av akutthjelpere og mener disse representerer en viktig ressurs ved masseskadehendelser, særlig i områder med lange responstider eller begrenset tilgang på prehospitale ressurser.

Veilederen bør anerkjenne at organiserte akutthjelperordninger i mange deler av landet kan bidra både med tidlig blødningskontroll, enkle livreddende tiltak, situasjonsoversikt og støtte til den ordinære redningstjenesten frem til ambulansetjenesten overtar ansvaret.

Turniké og tidlig blødningskontroll

Faglig råd i NFR støtter anbefalingene knyttet til tidlig identifisering og behandling av livstruende blødninger, herunder bruk av turniké når dette er indisert.

Tidlig blødningskontroll er et av de viktigste tiltakene for å redusere forebyggbare dødsfall ved masseskadehendelser. Veilederens tydelige prioritering av dette området vurderes derfor som faglig godt begrunnet.

Merking av pasienter ved masseskadehendelser

Faglig råd i NFR forstår ønsket om å gjøre merkingen enklere i en tidlig fase av masseskadehendelser. Vi er enige i at det har begrenset verdi å skille mellom gule og grønne pasienter på dette tidspunktet.

Vi mener likevel det er uheldig å ikke merke personer som er vurdert, men ikke prioritert for akutt behandling. Tilsynelatende uskadde eller lettere skadde personer kan være desorienterte eller forvirrede. Noen kan også ha indre skader som først gir symptomer senere og som kan føre til rask forverring.

Uten merking vil det være vanskelig for personell som ankommer senere å se hvem som allerede er vurdert, og å oppdage at en persons tilstand har endret seg. Manglende merking kan også føre til at de samme personene vurderes flere ganger, noe som binder begrensede ressurser.

Faglig råd i NFR kan heller ikke se at begrensningen til rød og sort merking er begrunnet med andre forhold enn ønsket om forenkling. Når merkeutstyr likevel er tilgjengelig, fremstår gevinsten ved å utelate merking av øvrige vurderte personer som begrenset.

Faglig råd i NFR foreslår derfor at alle vurderte personer merkes, og at det benyttes tre kategorier i den tidlige fasen:

- Rød: alvorlig skadde som krever umiddelbar innsats
- Grønn: vurderte personer som ikke er prioritert for akutt behandling
- Grå (eventuelt sort): døde eller pasienter vurdert som ikke forenlig med overlevelse under de aktuelle forholdene

Forslag til ordlyd

Innsatspersonell som først ankommer skadestedet ved masseskadehendelser, bør merke alvorlig skadde med rød fargekode, døde med grå eller alternativt sort fargekode, og øvrige vurderte personer med grønn fargekode. Grønn merking viser at personen er vurdert, men ikke prioritert for akutt behandling, og skal ikke hindre revurdering ved endret tilstand.

Faglig råd i NFR vil samtidig bemerke at flere internasjonale aktører de senere årene har gått bort fra bruk av sort merking og i stedet benytter grå markering. Dette oppfattes av enkelte som mindre stigmatiserende og kan vurderes nærmere i det videre arbeidet. Faglig råd i NFR anbefaler at man forholder seg til WHO`s grå merking og ikke benytter sort.

Pasienter uten umiddelbart behandlingsbehov

Faglig råd i NFR oppfatter at veilederen legger til grunn at lettere skadde i stor grad selv vil kunne gjøre oppmerksom på egen tilstand. Samtidig fremheves det at personer uten verbal eller motorisk respons skal identifiseres og vurderes nærmere.

Dette kan fremstå som noe motstridende og understreker etter vårt syn behovet for at også personer som ikke prioriteres for umiddelbar behandling identifiseres og merkes. Dette vil gjøre det lettere å oppdage senere forverring og sikre at personer som allerede er vurdert følges opp på en systematisk måte.

Transport av skadde

Faglig råd i NFR støtter anbefalingen om rask transport til riktig behandlingsnivå.

Vi stiller samtidig spørsmål ved anbefalingen om bruk av private kjøretøy for transport av alvorlig skadde pasienter, når veilederen samtidig fremhever betydningen av å opprettholde blødningskontroll, frie luftveier og nødvendig overvåkning under transport.

Faglig råd i NFR anbefaler at veilederen tydeliggjør hvilke pasientkategorier som eventuelt kan transporteres med private kjøretøy, og hvilke forutsetninger som må være oppfylt før dette vurderes som forsvarlig.

Etablering av frie luftveier og vurdering av død

Faglig råd i NFR støtter behovet for enkle og praktisk anvendbare beslutningsregler ved masseskadehendelser.

Vi mener likevel at anbefalingen om at pasienter som ikke puster etter etablering av frie luftveier skal vurderes som døde, bør ledsages av en kort beskrivelse av hva som menes med etablering og vurdering av frie luftveier. Dette vil bidra til mer ensartet forståelse, opplæring og praktisk gjennomføring blant målgruppene.

Formuleringen om X-ABCDE-prinsippet

Faglig råd i NFR støtter den faglige begrunnelsen for å prioritere livstruende blødninger før øvrige tiltak. Vi mener imidlertid at dagens formulering kan forenkles for å redusere risikoen for misforståelser.

Faglig råd i NFR foreslår følgende ordlyd:

X-ABCDE-prinsippet innebærer at livstruende ytre blødninger stanses før øvrige tiltak gjennomføres. Når blødningen er kontrollert, må frie luftveier og tilstrekkelig ventilasjon raskt sikres. Begge tiltak er avgjørende for pasientens overlevelse, men ved samtidig livstruende blødning prioriteres blødningskontroll først.

Denne formuleringen tydeliggjør prioriteringsrekkefølgen uten å skape tvil om betydningen av å sikre frie luftveier og ventilasjon så snart blødningen er kontrollert.

Avslutning

Faglig råd i NFR støtter hovedretningen i den reviderte veilederen og mener dokumentet vil være et viktig bidrag til en mer enhetlig håndtering av masseskadehendelser nasjonalt. Våre innspill er primært knyttet til praktisk gjennomførbarhet, tydeliggjøring av enkelte anbefalinger og behovet for å sikre at alle vurderte personer identifiseres og kan følges opp gjennom hendelsesforløpet.

Faglig råd i NFR takker for muligheten til å gi innspill og bidrar gjerne i det videre arbeidet med utvikling og implementering av nasjonale anbefalinger innen førstehjelp og masseskadetriage.

På vegne av fagrådet i NFR

Fagrådsleder Stephen Sollid